

กิตติพันธ์ หันสมร 2555: พฤติกรรมการตัดสินใจในการจัดการเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดของครัวเรือน
เกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานี ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)
สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์กัมปนาท วิจิตรศรีกรมล, Ph.D. 88 หน้า

ครัวเรือนเกษตรกรในชนบท มีความพร้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างกัน
ในการเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน จนส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น การสูญเสียรายได้และ
ทรัพย์สิน ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นเรียกว่า “ช็อก” ในการศึกษาการตัดสินใจของครัวเรือนสามารถแสดงออกได้
2 ลักษณะ คือ 1) มีการบริหารจัดการกับช็อกนั้นเพื่อบรรเทาหรือทำให้ผลกระทบหมดไป และ 2) ไม่มีการบริหาร
จัดการกับช็อกนั้นเลย ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อทราบถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการจัดประเภท
ของครัวเรือนเกษตรกรที่มีการจัดการกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
ดังกล่าวของครัวเรือนเกษตรกรในจังหวัดอุบลราชธานี ภายใต้อข้อมูลที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน
เกษตรกรจำนวน 133 ตัวอย่าง ในปีการผลิตทางการเกษตร 2552/53 โดยใช้แบบจำลองไบนารีโลจิท (Binary Logit
Model)

ผลการศึกษาพบว่า ช็อกที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ร้อยละ 65.29 เป็นช็อกด้านการเกษตร ซึ่งประกอบด้วยปัญหา
ภัยแล้ง ร้อยละ 27.49 รองลงมาคือ ราคาปัจจัยการผลิตเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 15.12 เป็นสำคัญ ในภาพรวม ผลกระทบ
จากการเกิดช็อกมีผลทำให้ครัวเรือนเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น สูญเสียรายได้และทรัพย์สินเฉลี่ยครัวเรือนละ
7,238 บาทต่อปี ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยจำแนกตามพฤติกรรมของครัวเรือนที่มีและไม่มีการบริหารจัดการกับช็อก
แล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้นเฉลี่ยครัวเรือนละ 7,421 บาทต่อปี และ 6,892 บาทต่อปี ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
เหตุผลในการบริหารจัดการกับช็อกของครัวเรือนเกษตรกรขึ้นอยู่กับมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากช็อก เป็น
สำคัญ เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการกับช็อกพบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือน
จำนวนช็อกที่เกิดขึ้น และผลกระทบจากการเกิดช็อก เป็นปัจจัยที่มีผลทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะมีการบริหารจัดการ
กับช็อกเพิ่มสูงขึ้น ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการกับช็อกคือ ภาวะพึ่งพิงในครัวเรือน และอายุ
ตามลำดับ

ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรมีการบริหารจัดการกับช็อกเพิ่มขึ้นในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี หน่วยงานที่
เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักวิธีปฏิบัติและจัดการกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นอย่าง
ถูกวิธี เช่น การทำการเกษตรในรูปแบบของเกษตรที่มีความหลากหลาย เพื่อรองรับกับภัยธรรมชาติ อีกทั้งควร
ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ เพื่อให้สมาชิกในวัยแรงงาน ได้อยู่กับครอบครัว ซึ่งจะเป็นกำลังหลักในการ
บริหารจัดการเมื่อเกิดช็อกขึ้น รวมถึงการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการวางแผนการ
ปรับตัวเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก